

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr E. T. v. d. Born, Helpman (Gr.); Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. van Dijk, Groningen; Dr K. Fernhout, Baarn; Drs D. J. Galle, Haarlem; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Ooster-Nijkerk; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herksen, Ermelo; A. Janse, Biggkerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr J. v. d. Linden, Trum; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Drs Joh. Luijkemaar Francken, Rotterdam; Mevr. J. M. Th. Luijkemaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanswerd; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerke, Wollega; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia, Pa.; Dr J. Thijs, Zwolle; Dr C. Veenhof, Haarlem; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Jan Zwart, Zaandam.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Drukkers-Uitgevers:
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f 7.50 en voor Ned.-Indië f 6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Het recht van den oorlog. II. — Uit de Schrift: Boven het dilemma van grafischennis of testamentopening. (Handel. 10:14). — Kerkelijk Leven: De Heraut inzake doop en pluriformiteit der kerk. III. Over de „Algemeene Genade“. XVII (Slot.). „Contact met onze hoogleraren“. „Veldwijk“ te Ermelo. Centrale Diac. Conferentie. — Even parkeren: Een bed met vijftig dekens! — Acta van de Classis Neder-Veluwe 1592—1620. IV. — Lit. en Kunst: Een dichters-jubileum. — Uit de Historie: De wederoprichting der Kerk in deze landen door „de Afscheiding“, in 't licht van Matth. 6:18b. I. — Vakwetenschap en praktijk: Het wonder der genezing. — Perschoon. — Boekbespreking. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Het recht van den oorlog.

II.

Laat ons nu de Schrift onderzoeken over het oorlogsvraagstuk.

Men kan daartegen het methodisch bezwaar opperen, dat de oplossing van het vraagstuk geen kwestie is van exegese van een stuk of wat teksten. Men zal dit nog positiever willen zeggen, en opmerken, dat achter de vraag naar het recht van den oorlog nog een ander, dieper probleem ligt. „Het conflict, thans door velen tusschen Christendom en oorlog gevoeld, is maar een onderdeel van die geweldige spanning, welke er voortdurend tusschen het Evangelie van Christus en de cultuur met hare verschillende elementen van staat, beroep, nijverheid, handel, wetenschap, kunst enz. bestaat.“¹⁾ En het vraagstuk aangaande de verhouding van Christendom en cultuur hangt weer samen „met de gedachten over wet en evangelie, natuur en genade, gerechtigheid en liefde, oud en nieuw verbond, schepping en herschepping, en in laatste instantie over de trinitarische relaties in het Goddelijk Wezen.“²⁾

Maar ten eerste weten we dit pas, wanneer we de Schrift hebben gelezen. Ten tweede gaat het niet aan, allerlei vragen te formuleren en problemen te stellen, en daarna pas de Schrift te raadplegen. Dit kan juist hierom niet, wijl de kwestie, wat we volmondig toestemmen, zoo breed is, dat men haar aanpakken kan van verschillende zijden. Men heeft het vraagstuk bekeken met vooropstelling van de spanning, die men vermoedde tusschen het Koninkrijk Gods en de koninkrijken der wereld; men heeft het pogen op te lossen door een onderzoek naar de verhouding van gerechtigheid en liefde; men heeft erbij gehaald de kwestie van de geweldoefening in het algemeen, en het weerloosheidsprobleem gesteld. Doch indien men zoo te werk gaat, ontkomt men moeilijk aan het gevaar, dat men een eenmaal gevormde conceptie logisch uitbouwt, en verschillende Schriftgegevens in het harmonieus geheel van zijn betoog voegt en past. En de derde reden, waarom we het Schriftonderzoek laten vooropgaan, is, dat de Schrift zelf over den oorlog spreekt, zelfs onderdelen van oorlogsrecht formuleert (Deut. 20), en dan ook gedurig bij het debat in geding wordt gebracht.

Vooraf mag echter wel eens met nadruk de vraag gesteld worden, of men inderdaad — de methode van onderzoek laten we dus rusten — met een vraagstuk als het onderhavige tot de Schrift moet gaan. Onder christenen winst weer de meening aan invloed, die het staatkundig leven, laat ons zeggen de politiek, losmaakt van de Schrift. Zoo wordt niet pas gedacht door hen, die de verbanding Christendom en fascisme, of nationaal-socialisme, willen aangaan. Omstreeks 1900 verdedigde Fr. Naumann de gedachte, dat wij

voor onze ziel redding bij God moeten zoeken, maar in economie en politiek niet meer bij Hem te rade kunnen gaan. Religie is louter zieltroost en opvoedingsmacht, maar politiek is naar haar aard streven naar macht en kan geen rekening houden met godsdienstige en zedelijke overwegingen.³⁾ Doch soortgelijke ideeën doen tegenwoordig weer in wijden kring opgeld. „Scherp komt in allerlei beschouwingen van nationaal-socialisme en fascisme tot uiting, dat aan de religie een terrein toegewezen wordt, waarop zij leven en werken mag, maar het is toch een begrensde terrein, n.l. het terrein van de ziel en van den zieltroost.“⁴⁾ „Het verband tusschen geloof en leven is hier doorgesneden. De religie heeft haar eigen terrein. We zien hier Mussolini het probleem „Staat en Kerk“ belichten met de volgende woorden: „Hoe grotesk zou een concilie van kardinalen niet zijn, dat zich bezig houdt met het kaliber van geschut of de tonnage van kruisers! Net zoo belachelijk zou een ministerraad zijn, die besloot wetten uit te vaardigen over theologische kwesties of religieuze dogma's.“⁵⁾

Maar zelfs de caricatuur, die Mussolini hier teekent van de beschouwing, dat de overheid met de Schrift heeft te rekenen, dient afgewezen. Indien hij een biechtvader heeft, gaat het dezen zeker aan, dat zijn biechteling bombardementen van roode-kruis-ambulances, tegen alle verdragen in, goedkeurt.

In zijn vurige liefde tot de gedachte, dat de overheid „tot de gemeene gratie behoort“ en allereerst te rekenen heeft met het licht, dat haar uit deze gratie toekomt, heeft Dr A. Kuypers eens gevraagd: „Wat te denken van een vergadering der Hoogmogende heeren der Staten-Generaal der Vereenigde Nederlanden, elk met een Bijbel voor zich, aan het redetwisten, wat ten opzichte van een te nemen besluit eisch van Gods Woord bleek?“⁶⁾ Doch op hem zullen de nationaal-socialisten in fundamentele kwesties zich wel nooit kunnen beroepen. Op dezelfde bladzijde is immers bij hem te lezen, dat het „vanzelf spreekt, dat de Overheid, zodra ze met Gods Woord in aanraking komt, ook met dat meerder licht te rekenen heeft“. En hij heeft niet nagelaten, uitvoerig voor te lichten over de vraag, op welke wijze dit dient te geschieden.⁷⁾

Met volstrekte afwijzing van de nationaal-socialistische positiekeuze gaan we dus over tot het onderzoek der Schrift, omdat we ons op het standpunt stellen, dat „overheid en onderdaan in de eerste plaats geroepen zijn tot een onderzoek der Heilige Schrift, daarnaar hebben te handelen en voorts zich te beijveren de natuurlijke ontwikkeling van het staatsleven aan de Schrift te toetsen.“⁸⁾ We moeten „altijd weer de Schrift bestudeeren en de natuur, bepaald de geschiedenis toetsen aan de Schrift.“⁹⁾

We krijgen dan, ook voor ons vraagstuk, te doen met de geheele Schrift, dus ook met die van het Oude Testament.

Het is reine willekeur, zich voor zijn pacifistische gevoelens te willen dekken met het gezag van Christus, en intusschen Hem te laten staan in Zijn aanvaarding van het O. T. Dat is miskenning van Zijn roeping. Het is Zijn ambt, Hij is gekomen, niet om de wet en de profeten te ontbinden, maar te vervullen. Totdat de hemel en de aarde voorbijgaan, zal er niet een jota noch een tittel van de wet voorbijgaan, totdat het alles zal zijn geschied. Matth. 5:17, 18. Hij laat Abraham zeggen tot de vijf broeders van den rijken man: Ze hebben Mozes en de profeten, dat zij die hooren. Luk. 16:29. Elk beroep op Christus verliest zijn kracht, indien het gepaard gaat met verwerping van het O. Testament, dat Hij aanvaardde.

„De autoriteit, het absolute gezag van het Nieuwe Testament is niet te verdedigen, zoo men begint met de autoriteit van het Oude prijs te geven. Feitelijk houdt men op dat standpunt geen ander gezag van het Nieuwe Testament over, dan hetgeen ontleend wordt aan onze zedelijke instemming met hetgeen Jezus verkondigd heeft. Maar dan natuurlijk is er geen autoriteit meer, waarvoor we als heilige van God gegeven openbaring buigen. Men kent dan alleen gezag toe aan wat men zelf uit anderen hoofde voor waar houdt.“¹⁰⁾

Heering, die de aanvaarding der Oud-Testamentische oorlogsmoraal, gelijk hij het uitdrukt, noodlottig acht¹¹⁾; sommige stukken van het O. T. uitingen noemt van een „antiek-barbaarsche gezindheid“¹²⁾; het probleem Oorlog en Christendom onoplosbaar heet voor wie het vastknoopt „aan den heelen Bijbel“¹³⁾; al ziet hij in het O. T. nog wel een weg, waarop Christus Zijn voet zet¹⁴⁾; geeft dan ook eerlijk toe, dat hij zijn steun vindt in openbaring (met een kleine letter). Weliswaar volgt die openbaring uit de Openbaring zelve, toch waagt hij het niet, die twee gelijk te stellen.¹⁵⁾

Evenwel meent hij voor zijn loslating van het O. T. gesteund te worden door het Nieuwe. Hij doet, zegt hij, als Stanley Jones. Deze kreeg, toen hij in Britsch-Indië onder de Hindoes en Mohammedanen de geestelijke zuiverheid en grootheid van het Christendom wilde prediken, telkens te stellen met bestrijders, die zich beriepen op het Oude Testament, totdat hij er een eind aan maakte door te zeggen: „Ik definieer Christendom als Christus“. Zijn tegenstanders vroegen: „Wat geeft u het recht om deze onderscheiding in de Heilige Schrift te maken?“ Jones antwoordde, dat zijn eigen Meester hem dat recht gaf, die immers zelf heeft gesproken: Gij hebt gehoord, dat door de ouden gezegd is... maar Ik zeg u...“¹⁶⁾

Laat ons, omdat hier veel op het spel schijnt te staan, even ingaan op de vraag, hoe deze woorden van Christus moeten worden verstaan. De tekst luidt, Matth. 5:21v, 33v: Gij hebt gehoord, dat tot (of door) de ouden gezegd is... doch Ik zeg u...“¹⁷⁾. En de kwestie is, of Christus met deze woorden de wetgeving van Mozes geheel of gedeeltelijk opzijzet, dan wel de uitlegging der Farizeeën van deze wet bestrijdt.

Ook al neemt men aan, dat met de ouden hier bedoeld wordt het geslacht dat bij den Sinai stond, dan is het nog niet noodig, te denken, dat Christus ook maar zijdelings polemiseert met de wet van Mozes. Want dan is deze omschrijving van den tekst mogelijk: Gij hebt gehoord, d.i. het is u door de wetleeraars altijd zoo voorgesteld, dat tot het volk Israël is gezegd... maar Ik zeg u, d.i. Ik geef u de juiste voorstelling.¹⁸⁾

Maar het is niet eens de eenige weg, om hier de gedachte aan een Christelijke polemie tegen het O. T. af te snijden. Immers, even goed als de vertaling tot de ouden is deze: door de ouden.¹⁹⁾ En dan kunnen met de ouden geen anderen bedoeld zijn, dan de Farizeesche Schriftgeleerden. Die werden ook vaak „de ouden“ genoemd.²⁰⁾

Veel hangt hier af van de vraag, of men een polemie van Christus tegen het O. T. mogelijk acht. Het tekstverband laat deze gedachte niet toe. We citeerden boven reeds een woord uit dat verband, waarin Christus spreekt van Zijn ambt om de wet en de profeten te vervullen. De brutaliteit van den O. T.-verwerper Marcion zag niet op tegen tekstvervalsing, en ze bracht hem ertoe dit woord van Christus averechts te citeeren: Ik ben niet gekomen om de wet te vervullen, maar te ontbinden.²¹⁾ Maar hier is van gehoorzaamheid aan de Schrift geen sprake meer.

Bovendien, de geboden, waarvan Christus in de bergrede een betere uitlegging geeft dan de Farizeeën deden, worden niet in een zuiveren Oud-Testamentischen vorm aangehaald. Christus noemt

ze, met de glossen, de verklarende toevoegsels der Farizeën. Sommige dezer glossen heeft men dan wel in het O. T. teruggezocht, b.v. als Christus in vs. 21 zegt: „maar zoo wie doot, die zal strafbaar zijn door het gericht”, heeft men daarin gevonden een citaat van Ex. 21:12: „Wie iemand slaat, dat hij sterft, die zal zekerlijk gedood worden.” Nu kan het zeer wel zijn, dat de Farizeën hun glosse: „die zal strafbaar zijn door het plaatselijk gerechtshof” (in tegenstelling met het hooger gerechtshof in Jeruzalem), ontleenden aan die plaats in Exodus. Maar Christus bestrijdt juist de combinatie van Ex. 21:12 met het zesde gebod. Alsof met het citeeren van dien tekst over de strafrechtelijke procedure het zesde gebod afgehandeld ware. De bijvoeging van het citaat verandert het gebod totaal van karakter. Het gebod der liefde tot het leven van den naaste wordt door de Farizeïstische glosse tot een „artikel no. zooveel” van een wetboek van strafrecht.²¹⁾

En wat hier alles afdoet is dit, dat de glosse in vs. 43b. „... en uw vijand zult ge haten” niet in het O. T. terug te vinden is.

Christus geeft dus ook niet in de woorden, waarop Jones en Heering zich beroepen, een tegenstelling aan tusschen het Oude en het Nieuwe Testament. Wie op deze tegenstelling bouwen wil, keert zich immer tegen Hem.

W.

R. S.

- 1) Dr H. Bavinck, Kennis en Leven, blz. 117.
- 2) Dezelfde, aangehaald door J. J. C. van Dijk, Oorlog en Christendom, blz. 10.
- 3) Dezelfde, Kennis en Leven, blz. 120. Zie over Naumann ook het artikel van Dr Wurth in A.R. Staatskunde, mndl. uitg., 1930, blz. 529, en over de pogingen tot het aangaan van een compromis tusschen Maachiavelli en Christus, blz. 527 v.v. en Bavinck, Oorlog en Christendom, blz. 36, aant. 2, en blz. 37.
- 4) Dr G. C. Berkouwer, Karl Barth, Kampen, 1936, blz. 129.
- 5) Dezelfde, aldaar, blz. 130, 131.
- 6) Dr A. Kuyper, De gemeene gratie, III, Amsterdam-Pretoria, 1904, blz. 67.
- 7) Dezelfde, aldaar, blz. 155 v.v.
- 8) Dr F. W. Grosheide, Natuur en genade in het bijzonder in hun betrekking tot het staatkundig leven, A.R. Staatsk., mndl. uitg., 1935, blz. 542, 544.
- 9) Dr A. Kuyper, a.w. III, blz. 767. Opzettelijk citeeren we deze plaats uit Kuyper's werken, omdat hij hier handelt over de overheid en de Schrift; hoewel hij elders, b.v. Encyclopaedie deel II, veel uitvoeriger over Christus en het Oude Testament spreekt.
- 10) Dr G. J. Heering, De zondeval van het Christendom, 2e druk, Arnhem, 1929, blz. IXL.
- 11) Idem, blz. 3.
- 12) Idem, blz. I, 5.
- 13) Idem, blz. 5. Aan het begin van dezen weg staat het zesde gebod. Dit kreeg steeds diepere en wijdere beteekenis. Op dezen weg beweegt zich de niet-krijgszuchtige Messias-verwachting, die het nobele van de nationale overneemt en dit vergeestelijkt tot een hopen op een rechtvaardigen Heiland, arm en rijdende op een ezel. Van dit laatste Messianisme is met Zacharia vooral Jesaja met zijn profetie van het vreedelijk de profet.
- 14) Het is het N.T. zelf, dat Dr Heering ongelijk geeft in zijn voorkeur-hebben voor één der twee lijnen, welke hij ziet. De Zoon des menschen is niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen en Zijn ziel te geven tot een rantsoen voor velen; doch ook: ze zullen den Zoon des menschen zien, zittende ter rechterhand der kracht Gods, en komende op de wolken des hemels. Matth. 20:28 en 26:64. Heering erkent trouwens, dat het Nieuwe Testament hem niet in het gelijk stelt hier. Volgens hem zijn bij Paulus enkele trekken van den oorlogs-Messias te vinden. Doch, zoo heet het dan, deze eschatologische schilderingen doen aan het aardse leven van den Heiland, zoals het Evangelie dat teekent, en aan de levensrichting, die Hij voorschreef, niets af of toe. Zondeval, blz. 15.
- 15) Idem, blz. XLI.
- 16) Idem, blz. 4, 5.
- 17) In vs. 27 behooren de woorden waarschijnlijk niet tot den tekst, zie Dr F. W. Grosheide, Het heilig evangelie volgens Matthäus, Amsterdam, 1922, blz. 61.
- 18) Deze parafrase wordt ongeveer gegeven door Dr H. Bavinck, Kennis en Leven, blz. 125, en door Th. Zahn, Das Evangelium des Matthäus, 1922, blz. 223.
- 19) De statenvertaling heeft beide, tot en van (in den zin van door) en Grosheide, Matthäus, blz. 57 kiest voor een ablativus (door).
- 20) Strack-Billerbeck, Komm. zum N.T. aus Talmud und Midrasch, deel I, München 1922, blz. 254 geeft daarvan duidelijke voorbeelden.
- 21) Zahn, a.w. blz. 213.
- 22) Grosheide, Matthäus, blz. 57.

UIT DE SCHRIFT

Boven het dilemma van grafschennis of testamentopening.

Petrus zeide: ...ik heb nooit gegeten iets dat gemeen of onrein was.

Handel. 10:14.

Valsch was de houding van de farizeërs tegenover het verleden niet alleen, maar ook tegenover hun tijdgenooten, die ieder weer een eigen kijk op het verleden hadden. De farizeërs bleven enkel negatief. Zij stonden niet alleen negatief tegenover hen, die plompverloren het graf van de profeten schonden, maar ook tegenover hen, die voorzichtig het testament van die profeten wilden openen en lezen. Maar zie, — waar deze bloot negatieve houding typeerend is voor de farizeërs, daar heeft de Christus, die de farizeërs komt bestrijden, het tot zijn taak gerekend, tegenover hun negatief gebrek nu zijnerzijds de recht positieve houding te stellen. Een houding van vervulling, van volle positiviteit.

Christus toch wil de farizeërs niet alleen bestrijden, maar ook overwinnen. Hij wil uit zijn volheid ook voor velen uit de farizeërs door eigen gehoorzaamheid bij God verzoening vinden.

Daarom plaatst nu zijn dadelijke en lijdelijke gehoorzaamheid zich immer positief tegenover het graf en tegenover het testament van de profeten. Tegenover hun graf: hun nagedachtenis heeft Hij in eere gehouden. Dat is zijn positieve houding tegenover de grafschennis van daaraan. En wat hun testament betreft, heeft Hij het niet gelezen, en tot de laatste letter ten uitvoer gelegd? Dat is zijn positieve houding tegenover de testamentopening, waarvan we zoeven spraken.

Maar nu nog één stap verder: die positieve houding naar twee zijden is bij den Christus niet slechts tot volkomenheid gebracht, doch ze is ook in de éénheid van zijn ondeelbaar-éene verlossingswerk gegrond. Hij heeft de gedachtenis, het graf van de profeten juist DAARDOOR en ook daardoor ALLEEN geëerd, dat Hij hun testament geopend heeft, en het volmaakt ten uitvoer lei. Hij heeft het profetentestament zóó goed vervuld, dat hij, hun graven erend, zijn eigen graf zich hoorde wijzen bij de goddeloozen.

Hebt gij wel eens gelet op die „naieve” uitspraak, die Petrus doet, als hem in een gezicht getoond wordt, dat hij voortaan met het Evangelie óók naar de heidenen mag gaan? Hij „ziet” een laken, dat door een onzichtbare hand uit den hemel wordt neergelaten, en ontdekt daarin allerlei dieren, die volgens de wet van Leviticus 11 en Deuteronomium 14 een behoorlijk kind van Abraham niet eten mag. Toch zegt een stem, dat hij wel eten mag, ja, eten móét van dezen voorraad. En hoor, nu zegt dat groote kind, die forse Simon Petrus, die volwassen man, die drie jaar lang dag in dag uit heeft gewandeld aan de zijde van Hem, die door de farizeërs als revolutiemaker is gekruisigd: dat zal ik niet doen, Heer; ik heb nimmer iets gegeten, dat gemeen of onrein was.

Dit was geen wel-overwogen argument in een zorgvuldig opgestelde advocaturede ter ontzenuwing van de farizeeische aanklacht, dat de Nazarener revolutiemaker was geweest. O neen, 't was een „naieve”, onopzettelijke mededeeling van een feit. Maar juist daardoor spreekt ze ons zoo bijzonder toe. Ze geeft ons zóó ineens een blik in de leefwijze van den kring van Christus en zijn jongeren, drie jaar lang. In dezen kring is blijkbaar nimmer iets gegeten, dat naar de wet verboden was. Dat was daar zoo de regel. Later zou Nicolaus de adiaphorie¹⁾ van spijls en leefwijze preeken: 'ik kwam er niet op aan. Maar Christus dacht er anders over. En dit toont ons nu, dat Christus boven het niveau van grafschennis en van bloote of aanvankelijke testamentopening is uitgegaan. Ach, hoe vaak zei Hij niet tot de farizeërs: wat den mond ingaat, verontreinigt den mensch niet, het komt niet aan op het uiterlijke in de reiniging, en, alle schepsel Gods is goed? Dat was de daad der ware testamentopening. Want door de wet der schaduwen te ontdoen van de vleeschelijke uitlegging van de farizeërs, heeft Christus weer den wären zin van het profeten-testament ontdekt, en aan zijn volk gepredikt. Maar tegelijkertijd eerbiedigt Hij de graven der profeten. Hij bouwt niet ruwweg over die graven heen, maar bouwt in het verlengde van die graven. Eerst wanneer alle profeten zijn vervuld in Christus zelf, en de „bedeeling” van de schaduwen, en van de profetie, tot haar wettig einde is gebracht in Christus, eerst dan zal Hij den nieuwen tempel bouwen, waarin men alles slacht en eet, wat God bereid heeft.

Die Christus is daarin dan ook tot zaligheid voor ons. Hij heeft het verdragen, dat de farizeërs, die zelf de graven der profeten het diepst geschonden hebben met hun gemeen versiersel, Hem zelf als schender van 't graf van Gods profeten een graf onder de boeven wezen. Hij heeft het verdragen, dat de schriftgeleerden, en de priesters, die het testament van de profeten steeds ten onder hielden, wijl zij het Nieuwe Testament, waarom de profetie geroepen had, ten onder houden wilden, Hem zelf, den Christus, aan de schandpaal sloegen, bij de gevloekten, die geen testament te schrijven krijgen, wijl zij gevloekt zijn. Maar in dit alles heeft Hij, lijdelijk en dadelijk gehoorzaam, ons verlost, en ons geleerd, dat een positieve houding tegenover de grafschennis nooit zal te scheiden wezen van een positieve houding tegen de testamentopening. De eenige wijze, om het graf van de profeten in eere te houden, is deze, dat men hun testament vervult; dat men de dooden bij de dooden laat, maar met den Eeuwigen Levende zich op zijn weg, die óók hun weg was, begeeft. Het Oude Testament kan men slechts eeren, door het Nieuwe in te gaan. Den dag van beden alleen eeren, en ook het graf van zijn vader en zijn moeder en van de grooten in de kerk, indien men haastig zoekt naar den jongsten dag.

Kom Heere Jezus, ja kom haastiglijk. Die kreet bewijst, dat Christus heeft gewonnen. Want Hij is de konkreet geworden eenheid van de gehoorzaamheid ten aanzien van de grafschennis en de testamentopening. Gehoorzaamheid — óók in de kerk van Christus nu.

K. S.

1) Zie een hoofdartikel van enkele maanden geleden, No. 18, 31 Januari 1936.

KERKELUK LEVEN

„De Heraut” inzake doop en „pluriformiteit der kerk”.

III.

Romsche doop of kinderdoop? — Veertig jaren: een nieuw geslacht. — Tegen de Staatskerk. — Schwabe of Voorhoeve? — De 145000 niet al te precieze doopers. — Herdoopt ook van protestantsch, ja van anabaptistisch gedoopten. — De onderstelling van „De Heraut” door Dr Collijn aanvaard.

We zouden thans, naar reeds opgemerkt is, trachten aan te toonen, dat „De Heraut” zich vergist, als het beweert, dat de Wederdoopers den hun toegedienden roomschen doop dáárom ongeldig achten, dat hij ROOMSCH was, en dat dit duidelijk bleek uit de bekende passage van art. 34 der Nederl. Geloofsbijbelijdenis.

Nu is dit gevoelen op zichzelf reeds onwaarschijnlijk, zoodra men let op het jaartal der belijdenis. Deze toch dateert van 1561. Dat was meer dan 40 jaar, nadat de Reformatie het hoofd had opgestoken. Bedenkt men nu, dat, gelijk in elke reformatie en ook revolutie het contingent van jongere menschen, in de kracht van het leven staande, zoo ook in de anabaptistische beweging, zeer groot was, dan kan men op zijn vingers narekenen, dat er in den tijd, toen de belijdenis opgesteld is, verscheiden Wederdoopers moeten geweest zijn, die als kind gedoopt waren niet in de roomsche, doch in de „protestantsche” (staats)kerk. Reeds op 18 Januari 1525 heeft Zwingli¹⁾ te Zürich een openbaar disputo over den doop gehouden. Aanleiding daartoe was het feit, dat van de zijde der Züricher Wederdoopers verzet gerezen was tegen de van overheidswege geschiedde doorvoering der reformatie in Zwingli's geest. „Op grond van voorgezette bijbeluitlezing verwierpen zij den kinderdoop; daardoor voortvloeiende weigering van vele ouders om hunne jonggeborenen te laten doopen was een oorlogsverklaring aan de STAATSKERK”, zegt Kühler²⁾; en die staatskerk was niet roomsch. Twintig jaren na dien tijd zijn er dus reeds menschen, die in de protestantsche kerk gedoopt zijn; zij laten zich herdoopten; en dan is het nog een heele poos voordat de Nederlandse Belijdenis opgesteld wordt. Het is mij niet duidelijk, hoe „De Heraut” zóó boud heeft kunnen spreken, niet alleen in de door ons reeds in ons vorig nummer letterlijk aangehaalde passages, doch ook nog in het nummer van verleden week (7 Juni 1936, no. 3046), waar het nog eens weer heet, dat in art. 34 met den „eenigen doop”, „de doop in de Roomsche Kerk bedoeld wordt. Want”, zoo stelt „De Heraut” vast — „want het was die doop, die in hun jeugd hun bediend was, dien zij herhaalden, NIET den doop in de Gereformeerde Kerk. Immers”, — aldus nog steeds „De Heraut” — „immers, toen onze confessie werd opgesteld, WAREN ER NOG GEEN Wederdoopers, die als kind in de Gereformeerde Kerken waren gedoopt”. Misverstand omtrent de bedoeling van „De Heraut” is hier uitgesloten; daarom rest ons, hoezeer het ons zelf moeilijk valt, geen andere conclusie, dan dat de „Heraut”-redacteur ditmaal de historie niet goed beschrijft. Trouwens, al de gereformeerde belijdenisschriften, die de Wederdoopers met name noemen in verband met de doopskwestie, leggen den vinger op hun bezwaar tegen den KINDERDOOP, niet wijl deze ROOMSCHEN tot bedienaren, doch wijl hij KINDEREN tot objecten had³⁾. Al zou ook de Nederlandsche Geloofsbijbelijdenis veel vroeger zijn geschreven, dan inderdaad het geval is, zelfs dan zou „De Heraut” nog niet hebben kunnen bewijzen, wat het orgaan met zoo veel nadruk ons heeft willen duidelijk maken. Stel toch, dat iemand homeopathische middelen hebben wil, alleen van de fabriek van Schwabe; dat de dienstbode naar apotheker Jansen loopt en daar vandaan brengt inderdaad het verlangde medicijn, b.v. Nux vomica D 3, maar... afkomstig van de fabriek van Voorhoeve; dat zij het standje, haar gemaakt, ontwijkt door op te merken, dat Jansen alleen Voorhoeve's medicijnen heeft; dat echter de patiënt haar niettemin naar apotheker Pieterse stuurt, die Nux vomica D 3 van Schwabe verkoopt; — heeft dan die patiënt bezwaar tegen Jansen, als apotheker? of noemt hij diens apothekersdiploma onwettig? en is dat de reden, waarom hij op Pieterse overgaat? Welneen — hij laat Jansen daarom links liggen, wijl deze alleen maar Voorhoeve verkoopt. En zoo hij al — men kan nooit weten — Jansens apothekersdiploma onvoldoende acht, dat kan met Pieterse misschien evenzeer het geval zijn; misschien is Pieterse alleen maar drogist, wie zal 't zeggen? Ik neem even ook deze laatste mogelijkheid, wijl ze hier ter zake doet: de Wederdoopers met hun bezwaren tegen geordend gezag, tegen kerkelijke ordeningen, tegen „papieren” zoowel als tegen „vleezen” pausen hebben dikwijls de roomsche staatskerk niet meer verwerplijk gevonden dan de protestantsche. Maar niemand mag daarom zeggen: zij verwerpen den Roomschen doop, wijl zij Rome's wettigheid ontkennen. Wederdoopers en dergelijke vrijbuiters hebben met het wettigheidsvraagstuk doorgaans al heel gauw afgerekend. Zij verwerpen den Roomschen doop, omdat Rome's handelen naar het KIND grijpen; en dat zelfde doen zij evenzeer, als protestanten naar het KIND grijpen. We herhalen dus: ook al was het werkelijk waar geweest, dat er in de dagen der opstelling onzer belijdenis nog geen Wederdoopers zouden geweest zijn, die in hun kindsheid in de Geref. Kerk waren gedoopt, ook zelfs dan zou

„De Heraut” dit beweest zijn. Niemand kan bewijzen, dat „bewijs” niet

De historie is zwaar — zoo 145000 apostelen den doop overtuigen nuchter niet in de woelige wilde geesten menschen, doch gelogen; slechts licht van de verrijken 300 man protestantse geschoten jeugd was in 1534 nog van het menschen) is in elgeding geweest, er ver vandaan herdoop, toeheren door... We door Douwe doopt; later kwamen kan deze doop wel gevoelde, vrouw van zond verbeelden van v... is het ons... belijdenis heeft men meeningsv... kring der be... stelling de... Dr H. Collijn sel... nadruk door... eshand ook... bel stellen” va... den. „De Heraut” ge wel, Dr Co... of het waar... aan Barth... anderen. Moel... antipathen aan... dan houden v... nien, het er v... ydig is afgema... onjuiste... historische g... zou jammer zi... miek.

Dr W. J. K... gezinden in de... a.w. bl. 7/8.
Vgl. Zwingli's... den der ref. K... bl. 100; Confes... Schotsche belij... denis (1562), a.w... Kühler, a.w. bl... Kühler, a.w. bl... We geven hier... Chr. Sepp (Ges... v.v.) geeft ee... den Sacramenten... Stapsrade, I... W. Bouterwek... elder, besonders... dit resumé h... „Wat is christelij... welke Christus... den (76).... Mei... ten kind Gods... ondergaan (77)... nam met is die... nam zegt ook C... dooden begraven... leeft, in den... dat nadruk word... op) als zoodanig... linge kerk op... de kerk gold... Koninkrijk der... de Kerk zou mo... ten enigen Meest... geerd (79)... dat; namelijk wi... neres geen kenni... andere, wannee... dat met e... De doop der kin... in des ganache... delijk wordt met... aangevande de... kinderdoop als... den daar van de... op dien der voly... wordt gem... doop, een... (83).
Zekend is de w... de Doopers me... „Nadat de „V... de „Vriesen”, on... over de va... har comende... ngen stelden d... (Successie... het erfvolg van de... „Vriesen” c... in daarom niet... zehemynte ghe... al waren sy... Hoyte bl... de ryt de Catho... „gamen”. (Succ... er volgt nog een... gheer... en Jacob van... nenen Vriesen